

Нѣкжде пѣкъ посочвамъ само източника, — поради невѣзможността да дамъ дългия текстъ на самия документъ. Текстовеѣ въ забележките сж предадени тѣй както сж тѣ въ самите оригинали — съ явните грѣшки и опущения на тѣхните автори. Често едни и сѣщи имена на градове и села сж написани въ единъ и сѣщъ документъ различно; нѣкжде се натѣкваме на названия на неизвестни днесъ градове и села. За да има читателѣтъ една ясна представа за характера на събраните документи и за тѣхната четливостъ, давамъ въ края на книгата нѣколко факсимилета на такиваѣ съ дешифрирания имъ текстъ. Колкото и да бе мжно свикването съ такъвъ палеографски трудъ, смѣтамъ, че съмъ успѣлъ да сведа до минимумъ възможните грѣшки при снемането преписите. Въ тая си работа дължа голѣма благодарностъ, преди всичко, на уредника на дубровнишката архива, г. Перовичъ, както и на професоръ Тадичъ. Неоценима услуга сж ми оказали уважаемите славянофили В. Вукасовичъ и Бр. Бояничъ, които не скѣпѣха ни трудъ, ни време, за да ми услужатъ съ снимане преписи и фотографии отъ документите, схващайки голѣмата услуга, която правѣха не само на насъ българите, но най-вече на своето отечество, което е играло такава важна стопанска и културна роля въ българските земи презъ мрачната епоха на турското робство. Добриятъ приемъ, който намѣрихъ при работата си въ дубровнишката архива, гдето следъ Иречека не е работилъ никой българинъ, ми даде възможността да извлека значителенъ материалъ, добре ориентиращъ, като какво би могло да се очаква отъ тая архива.

Материалите, използвани въ тоя трудъ, сж още твърде нови и не сж изследвани за всички ония заключения, които биха могли да се извлекатъ отъ тѣхъ. Сигурно е, че ако ги имахъ подъ рѣка при печатането на моята *Bulgarische Wirtschaftsgeschichte*, отдѣлѣтъ, засѣгащъ развоя на народното ни стопанство презъ 15—17 в. в., — най-тъмната епоха отъ нашата история, — би билъ много по-пълненъ. Тогава чужденците, както и ние, бихме имали по-друга представа за важната стопанска роля, която българските търговци и занаятчии сж играли въ живота на голѣмата турска империя презъ 15 и 16 в. Това би повлѣкло подире си известни корекции относно въпроса за нашето възраждане, чиито стопански предпоставки би трѣбвало да сложимъ въ една по-раншна епоха отъ приетата до днесъ. Въ това отношение Дубровникъ е игралъ важна роля въ подържане духа и стопанската мощъ на българския производител отъ села и градове, осигуряващъ преди всичко постояненъ пазаръ за произвежданите отъ него стоки.

Проучването материалите ни изправя предъ редица проблеми въ стопанското развитие на България. Много още страни има неясни въ отношенията, които дубровчаните имали въ оная епоха съ българите и съ политическите имъ настойници — турците. По-обстойно сж развити два отдѣла: създаването на дубровнишките колонии и характера на тѣхната износна и вносна търговия. Това е именно материята, която най-вече засѣга историята на българското народно стопанство. Тукъ сж дадени повидимому и излишни подробности, които отъ гледището на едно монографско изследване на нови източници биха могли да послужатъ за по-други цели, не по-малко важни. И тукъ, дори, не съмъ билъ